

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини

(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(Жильцов О.Б.)

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Творча майстерня соціального педагога»

Змістовий модуль «Методика організації форум-театру»

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації _____

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ – 2020

Розробник:

Т. П. Спіріна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини

Викладач:

Т. П. Спіріна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від 26.11.2019 р. № 15

Завідувач кафедри _____ (Т.Л. Лях)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) освітнього рівня)

(назва освітньої програми)

26.11.2019 р.

Керівник освітньої програми _____ (Т. Г. Веретенко)
(підпис)

Робочу програму перевірено

03.02.2020 р.

Заступник директора/декана _____ (Р. О. Павлюк)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	
Курс	3	3
Семестр	6	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	42	12
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	42	78
Форма семестрового контролю		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою змістового модуля «Методика організації форум-театру» є: оволодіння теоретичними знаннями щодо організації та проведення форум-театру, «приміряти» на себе ту чи іншу проблемну ситуацію та проекспериментувати, «змінити хід подій», побачити, відчувати можливі шляхи вирішення існуючої проблеми, навіть змінити своє ставлення до неї або до героїв, які потрапляють у ту чи іншу життєву ситуацію.

Завдання змістового модуля «Методика організації форум-театру»:

- отримати знання щодо методичного інструментарію та систематизації теоретичних уявлень про форум-театр;
- ознайомити із загальними принципами просвітницько-профілактичної роботи;
- дати можливість студентам познайомитися з методами просвітницько-профілактичної роботи (кейс-стаді, казкотерапія, театр-форум, настільні профілактичні ігри);
- відпрацювати вміння самостійної організації та проведення форум-театру та професійного зворотного зв'язку від експертів та колег.

3. Результати навчання за дисципліною

- Здатність витримувати емоційне навантаження, підвищувати професійну компетентність, здійснювати професійний саморозвиток
- Здатність до раціонального вибору і реалізації психологічних методик і технологій соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в навчальних, позанавчальних закладах та закладах соціального-спрямування
- Здатність використовувати різні види прикладної творчої діяльності, ігрові форми роботи з різними категоріями клієнтів

- Здатність демонструвати культуру спілкування, володіння державною та іноземною мовами

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1 «Форум-театр як метод профілактики негативних явищ: суть та особливості використання»							
Тема 1. Форум-театр: поняття, мета та завдання, підготовка	10	2	-	8	-	-	-
Самостійна робота 1. Організаційні аспекти проведення форум-театру	14	-	-	-	-	-	14
Модульний контроль	2						
Разом	26	2	-	8	-	-	14
Модуль 2 «Форум-театр як сучасний засіб виховання молоді»							
Тема 1. Можливості театру у профілактичній роботі з підлітками та молоддю	16	4	-	12	-	-	-
Самостійна робота 2. Форум-театр як метод попередження негативних явищ у молодіжному середовищі	14	-	-	-	-	-	14
Модульний контроль	2						
Разом	32	4	-	12	-	-	14
Модуль 3 « Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем»							
Тема 1. Форум-театр як інноваційна методика роботи серед різних прошарків суспільства, направлена на вирішення соціальних проблем	16	4	-	12	-	-	-
Самостійна робота 2. Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем	14	-	-	-	-	-	14
Модульний контроль	2						
Разом	32	4	-	12	-	-	14
Усього	90	10	-	32	-	-	42

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Форум-театр як метод профілактики негативних явищ: суть та особливості використання

Лекція 1. Форум-театр: поняття, мета та завдання, підготовка.

Форум-театр, як метод роботи з різними прошарками суспільства, спрямована на вирішення соціальних проблем. Історія форум-театру. Мета та

завдання театру-форум. Підготовка форум-театру та техніки, що використовуються.

Основні поняття теми: метод, інтерактивний метод, театр, вистава, форум-театр.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2

Додаткові: 1, 5

Практичне заняття 1-2. Сутність методу форум-театру.

Практичне заняття 3-4. Різновиди проблем, над якими працює форум-театр.

Модуль 2. Форум-театр як сучасний засіб виховання молоді

Лекція 2-3. Можливості театру у профілактичній роботі з підлітками та молоддю.

Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем. Принципи форум-театру Августо Боалю. Десять творчих кроків до успішного створення вистави.

Основні поняття теми: метод, інтерактивний метод, театр, вистава, форум-театр.

Практичне заняття 5-10. Етапи підготовки вистави форум-театру.

Модуль 3. Соціальний театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем

Лекція 4-5. Соціальний театр як інноваційна методика роботи серед різних прошарків суспільства, направлена на вирішення соціальних проблем.

Потенціал інтерактивного театру у формуванні соціальної компетентності особистості. Функції інтерактивного театру. Соціально-інтерактивний театр як інноваційна методика роботи, направлена на вирішення соціальних проблем.

Основні поняття теми: метод, інтерактивний метод, театр, вистава, форум-театр.

Практичне заняття 11-16. Розробка профілактичної програми форум-театру для старшокласників

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	2	2

Відвідування практичних занять	1	1	4	6	6	6	6
Робота на практичному занятті	10	4	40	6	60	6	60
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Розрахунок коефіцієнта: $271:100=2,71$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X: 2,71=$ загальна кількість балів							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Усі завдання виконуються в електронній версії модуля на платформі <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=17267> та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Модуль 1

Самостійна робота 1. Організаційні аспекти проведення форум-театру

1. Визначте та обґрунтуйте особливості підготовки до проведення форум-театру

Критерії оцінювання:

1. Змістова складова – 4 бали (див.завдання)
2. Оформлення текстового документа – 1 бал (див. Форма подання результатів)

Рекомендовані джерела:

Основні: 1,2

Додаткові: 1,3,4

Модуль 2

Самостійна робота 2. Форум-театр як метод попередження негативних явищ у молодіжному середовищі

1. Проаналізуйте та виправте допущені помилки, які порушують принципи форум-театру, у нижче поданих сценаріях. Доопрацюйте їх.

Критерії оцінювання:

3. Змістова складова – 4 бали (див.завдання)
4. Оформлення текстового документа – 1 бал (див. Форма подання результатів)

Рекомендовані джерела:

Основні: 1,2

Додаткові: 1,3,4

Сценарій № 1

Ранок. Роздратована мама, яка й сама запізнюється на роботу, відправляє доньку Катю до школи. «А поснідати?», мама: «Який сніданок? Я й так запізнююся, давай швидше».

Школа. Катя приходить, коли урок уже розпочався. Роздратована, байдужа вчителька бубонить: «Завжди ти спізнюєшся», – і в якості покарання викликає її до дошки. Сусіда по парті прикріплює до спини дівчини папірець з образливим словом «ЧМО». Дівчинка одержує двійку за те, що не виконала домашнє завдання, а в додаток ще й репліку вчительки: «А чи не задумувалася ти, чому саме тобі однокласники вішають на спину такі характеристики?»

Будинок. У кімнаті гримить музика в стилі техно. Втоплена, роздратована мама повертається з роботи, вимагає виключити магнітофон. Донька ігнорує, виникає перепалка. Сварка. Дівчина йде з дому.

Вулиця. Група підлітків курить травичку, один з них звертається до похмурої дівчини і запитує, що з нею сталося. Усі співчують і пропонують закурити, щоб трохи відійти і забути про свої проблеми: «Все одно з першого разу нічого не буде!» Катя простягає руку. Пауза.

На цьому моменті звучить: «Стоп!». І вистава починається спочатку. Глядачі намагаються змінити ситуацію. Нова дія буде тривати близько двох годин, і глядачі десятки разів будуть виходити на сцену і змінювати акторів/акторок, пропонуючи інше, своє бачення ролі.

Сценарій № 2

Ранок. Голос за сценою: «Супермаркет «Велика кишеня», 8 година ранку. У працівників починається робочий день. На стільці сидить охоронець». До магазину заходять двоє підлітків-наркоманів – хлопчик і дівчинка, яких трясє лихоманка, і починають повільно пересуватися у бік аптечного кіоску. Дві продавщиці з сусіднього відділу презирливо оглядають їх. Підлітки проходять повз охоронця й непомітно кладуть йому в кишеню гроші. Охоронець відвертається й сідає на стілець. Продавщиці, побачивши цю сцену, посміхаються. Аптекарки на робочому місці немає, деś вийшла. Одна з продавщиць звертається до аптекарки, яка повертається до свого кіоску: «Наталя, до тебе тут вже клієнти! Хвилюються!» У відповідь: «Ці – зачекають!!!»

Магазин заповнюється покупцями. Мама з дитиною прямують до аптечного кіоску. Реакція дитини на наркоманку, що трясеться: «Мама, що з нею? Вона хвора?» Мати забирає дитину і говорить з презирством: «Йдемо звідси. Розвелось цих наркоманів!». Бабуся кричить: «Ой! Донечко, як тебе трясє! Що робиться! Раніше принаймні лише хлопці цією справою займалися, а тепер і дівки! Лишенько!» Жінка проходить повз підлітків, зупиняється біля хлопця, впізнаючи в ньому свого сусіду: «А ти що тут робиш? Батьки знають про це?» Звертається до зали, пояснюючи: «Це Олексій, мій сусіда». Але, не отримавши жодної реакції, зітхає й, махнувши рукою, йде до кондитерського відділу.

Лікар «Швидкої допомоги» підходить до продавців: «Дайте мені пачку цигарок. На мене хворі чекають!» Отримавши цигарки, він швидко переступає через наркоманку, яка впала долу, і виходить з супермаркету.

До магазину входить дилер, пронизливим поглядом оглядає всіх навколо, підходить до охоронця, ляскає його по плечу, а потім передає йому гроші.

У магазині з'являється хлопчик-підліток, він не поспішає. Дилер наближається до нього, відводить убік і запитує: «Заробити хочеш? На ігрові автомати?» Підліток: «Хочу! А що треба робити?» Дилер дає пакетик і, вказуючи убік підлітків-наркоманів, говорить: «Тихо і швидко передай цим». Підліток повільно протягає руку, звучить музика. Всі учасники й учасниці дії завмирають у позах, що відбивають їхнє ставлення до всього того, що відбувається. Пауза. «Стоп!»

Сценарій № 3

Ранок. Родина. Батьки вітають один одного і доньку. Накривають на стіл. Біля столу стоять три стільці. Мама, папа, донька Надя снідають. З'являється брат – підліток Сашко, за стіл він не сідає, на питання, чому не поїв, відповідає, що не хоче і тільки чай солодкий вип'є. Батьки не суперечать, не обурюються, виявляючи повну байдужість.

Дочка прощається з батьками і прямує до школи. Батьки йдуть на роботу.

Школа. Учні спілкуються в класі. Входить психолог, байдужим поглядом оглядає дітей і запитує, чи є в них проблеми. Діти мляво відповідають, що проблем немає, психолог виходить з класу.

День. Уроки скінчилися. Діти повертаються додому. Сашко щось шукає, Надя дивиться телевизор і розмовляє по телефоні. Сашко просить у Наді чого-небудь солоденького. Вона бурчить, що він все одно їсти нічого не буде. Але все ж дає йому печиво. Сашко йде з дому. Вулиця. Сашко зустрічається з підлітками-наркоманами. Довідавшись, що грошей у нього нема, будуть тільки ввечері, підлітки відмовляють йому в дозі.

Вечір. Будинок. Батьки повернулися з роботи. Батько читає газету, мати метушиться на кухні, Надя дивиться телевизор. Приходить Сашко, просить у батька грошей. Не запитуючи, навіщо йому гроші, батько дістає гаманець і з байдужим виглядом простягає їх Сашкові. Сашко поспішає на зустріч із друзями-наркоманами. Вулиця. Наркомани радісно вітають його, він купує дозу.

Звучить “Стоп”. Пауза.

Сценарій № 4

Кімната. Мама, тато та Андрійко – підліток 14 років.

- Андрій, що ти тут вештаєшся під ногами! А ну йди вчи уроки, – гримає на хлопця тато. - Ми не встигли ще переїхати з нашого селища у місто, а ти вже вільного життя захотів! Не дратуй мене!

- Тато! Чого це ти! Я вже зробив усі уроки! – обурюється Андрій.

- Андрій! Як ти розмовляєш з батьком! В нього проблем повно, нова робота, нові умови! Ще й ти такий грубіян! Йди геть звідси! – втручається у розмову мати.

Андрій відчуває себе незатишно, ніхто не цікавиться його почуттями. Він бере шкільний рюкзак і йде геть.

Школа. Андрій заходить до класу і відчуває напруження. Розмова між підлітками, що лунала до його приходу, притихла. Всі відвернулись від нього.

Один хлопець голосно, так, щоб почув Андрій, говорить іншому:

- О! Селяк прийшов! Нумо його дратувати! Він мені не подобається! (сміються разом голосно).

Андрій сідає за парту. Хлопець, що сидів поруч, встає забирає свої речі і пересідає за інший стіл.

По дорозі додому. Андрій зустрічає своїх однокласників. Вони сидять під забором та палять цигарки. Вони зовуть до себе Андрія. Він з радістю підходить.

- Ну що вештаєшся тут без діла. В нас тут пропозиція є до тебе. Не хочеш? – говорить один і протягує Андрію целофановий пакет.

Андрій здивовано дивиться на однокласників. Вони починають голосно сміятись.

- Ну, мультики не хочеш подивитись? – сміється другий і продовжує, - в нас ще залишилось трохи клею.

- Я не розумію, про що ви говорите, - соромливо відповідає Андрій.

- От дурень! – всі продовжують голосно сміятись. – Що, у вашому селі навіть не уявляють, що це таке - шалене життя міста?? У нас тут розважаються саме так.

Один з них видушує у пакет клей, протягує Андрію:

- Ти повинен цим дихати!!!

- Але...я не знаю... я ніколи... – намагається уникнути пропозиції Андрій.

- Чого ти? Це безпечно і весело! Якщо ні – йди геть! І завтра до школи не приходи, бо халепа буде тобі.

Андрій вирішує, що йому необхідно подружитися з цими хлопцями, відчути себе справжнім жителем міста. Стати крутим:

- Добре! Я спробую. Все, що весело, не може бути погано, говорить начеб-то сам до себе Андрій. Під оплески і регіт хлопців, він бере пакет з рук одного з них, сідає поруч і вдихає вміст пакету.

СТОП!

Модуль 3

Самостійна робота 3. Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем

1. Розробіть сценарій вистави на актуальну соціальну тематику

Критерії оцінювання:

1. Змістова складова – 4 бали (див.завдання)

2. Оформлення текстового документа – 1 бал (див. Форма подання результатів)

Рекомендовані джерела:

Основні: 1,2

Додаткові: 1,3,4

6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**
Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування в електронному курсі.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

Виконання тестових завдань – максимум 25 балів (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі), з них мінімальна допустима кількість балів – 15.

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

За змістовим модулем форма контролю не передбачена навчальним планом.

6.5. **Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю**

Не передбачено навчальним планом.

6.6. **Шкала відповідності оцінок**

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка модуля «Методика організації форум-театру»

Денна форма навчання. 90 год., лекції – 10 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	1		2	3
Назва модуля	Форум-театр як метод профілактики негативних явищ: суть та особливості використання		Форум-театр як сучасний засіб виховання молоді	Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем
Кількість балів за модуль	75		98	98
Лекції	1		2-3	4-5
Теми лекцій	Форум-театр: поняття, мета та завдання, підготовка (1 бал)		Можливості театру у профілактичній роботі з підлітками та молоддю (2 бали)	Форум-театр як інноваційна методика роботи серед різних прошарків суспільства, направлена на вирішення соціальних проблем (2 бали)
Теми практичних занять	Сутність методу форум-театру (22 бали)	Різновиди проблем, над якими працює форум-театр (22 бали)	Етапи підготовки вистави форум-театру (66 балів)	Розробка профілактичної програми форум-театру для старшокласників (66 балів)
Самостійна робота	(5 балів)		(5 балів)	(5 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
Розрахунок	271:100=2,71. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х: 2,71= загальна кількість балів			

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Збірник сценаріїв інтерактивних вистав з дисципліни “Основи сценарної роботи соціального педагога” : Методичні матеріали до курсу І укладачі І. Палько, К. Марчук. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2016. - 88 с
2. Інноваційні візуальні методи вирішення соціальних проблем у громаді. — Львів : ГО Центр правових та політичних досліджень «СІМ», 2017. — 208 с.
3. Мельничук, І. М. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій : автореф. ... докт. пед. наук: 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / І. М. Мельничук. — Тернопіль : 2012. — 42 с.

Додаткова:

1. Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки : методичний посібник для спеціалістів, які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / За ред. Т. В. Журавель; Авт. Кол.: Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, О. М. Нікітіна. — К. : МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід», 2010. — 168 с.
2. Жеребньова Л. В. Соціально-психологічний театр / Любов Володимирівна Жеребньова, Тетяна Борисівна Артеменко // Б-ка «Психолог» (Шк.світ). — 2011. — № 5. — 120 с.
3. Новгородський Р. Г. Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем / Р. Г. Новгородський [електронний ресурс]. — Режим доступу : http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=996
4. Просвітницько-профілактична програма тренінгових занять "Сходинки": Навч.-метод. посібник для соціальних педагогів, соціальних працівників, аутріч-працівників, практичних психологів / За наук. ред. проф. І. Д. Зверєвої ; Авт. кол. : Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, В. В. Лях, Г. Б. Скіпальська. — К. : Видавничий дім «Калита», 2010. — 164 с.
5. Чистякова К. І. Форум-театр як групова форма роботи / К. І. Чистякова [електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://psychology.snauka.ru/2015/03/4538>.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

Електронний курс на сайті:

<http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=17267>